

POSTAVLJENA SPOMEN PLOČA U POŽEGI – VILIM ŽYBORSKY

U *Zborniku radova Hrvatskoga geodetskog društva* (str. 121–131) iz 1997. godine, među ostalim, piše i sljedeće:

Vilim Žyborsky, mjernik, kraljevski
nadzornik katastralne izmjere,
vitez reda Franje Josipa I.

Za zbirku *Muzeorama*, tj. za stalni javni postav geodetske izložbe u Tehničkom muzeju Grada Zagreba prikupljaju se stalno razni predmeti i sve bitno što se odnosi na promicanje geodetske znanosti na tlu Hrvatske. *Muzeorama* je postavljena u dvije skromne prostorije kao kancelarija *Zemljomjerstvo – katastar* s početka 19. stoljeća, a koja je bila svečano otvorena 20. listopada 1994. godine. Prigodom svečanog otvaranja zahvalio se prvoimenovani autor ovog rada gđi. mr. sc. Zlati Magdalenić rođ. Zyborsky i njezinom bratu gosp. dr. sc. Krešimiru Žyborskyom na sačuvanim podacima o obitelji *Žyborsky*. Predložio je 1997. godine da se postavi spomen ploča na zgradi u Požegi, gdje je Vilim Žyborsky započeo raditi kao carski i kraljevski katastarski mjernik.

Tu svoju želju B. Kanajet dao je kolegi pročelniku Područnog ureda za katastar Požega Josipu Mikšiku, dipl. ing. geod., koji je istu prihvatio. Grad Požega (nastao je u doba lasinske kulture 2300 godina prije Krista, a pisani trag datira iz 13. stoljeća) poznat je po mnogim velikanima hrvatske povijesti koje opisuje Julije Kempf.

Poveljom Marije Terezije iz 1765. godine Požega dobiva titulu slobodnoga kraljevskog grada te ponovnim odlaskom osmanlija postaje središte civilne uprave. Ukidaju se feudalni odnosi 1848. godine i osnivaju se katastarski uredi u cijelom kraljevstvu. Kraljevskim dekretom 1853. godine Vilim Žyborsky raspoređen je u Požeško županijsko središte. Nakon Drugoga svjetskog rata naslijeđeno je to staro pravilo kada se stručnoj osobi (učitelj, sudac, liječnik, veterinar, šumar, inženjer i drugi) svake 3 do 4 godine daje dekret (bez pogovora u roku od tri dana) za rad u drugom selu ili gradu. To je pravilo za geodete egzistiralo negdje do 1958. godine. Tako možemo pročitati u knjizi A. Cuvaj: *“Grada za povijest školstva”* (str. 291, 1910) sljedeće: *...da se kod namještanja učitelja davala prednost onima, koji nisu oženjeni stoga, što su općine čuvale tereta, koji bi njih mogao pasti za plaćanje mirovine, ako učitelj umre (zapisnik vrhovnog ravnateljstva od 31. III. 1817)!*

Vilim Žyborsky rođen je 6. travnja 1835. u Samboru u Galiciji, današnja zapadna Ukrajina. Školovao se u Realnoj gimnaziji i na Tehničkoj akademiji u Lavovu. Kako se u to doba odlučilo da se izrade katastarski nacrti i popis vlasništva, osnivale su se zemljišne knjige za čitavu Austro-ugarsku monarhiju te su raspisani natječaji za novu generaciju mjernika za rad u Hrvatskoj. Možemo pretpostaviti da se u kraljevskom sveučilištu Krakow družio u pivnicama sa studentima iz Hrvatske (Gaj, Šulek, Doliste, Penkala i dr.) te dobio podatke o Lijepoj našoj zemlji (B. Kanajet: *“Koraci po povijesti zemljomjerstva”*, Varaždin, 2006). Natječajna prijava mu je prihvaćena te je 1853. godine raspoređen u Požešku županiju sa središtem u Požegi. Sigurno mu je tadašnji župnik pomogao u smještaju i preporučio gostionicu gdje se služe domaća jela.

Upoznao je Magdalenu, kćerku majke pl. Kraljević i oca pl. Stručića, sretno su se oženili te imali jednog sina i četiri kćeri.

Radeći kao nadzornik katastarske izmjere imao je vrlo značajnu ulogu u povijesti hrvatskog katastra. I danas su katastarski planovi iz tog razdoblja u službenoj uporabi za oko 70% teritorija Republike Hrvatske kao jedina osnova katastra i zemljišnih knjiga.

Piše pisma i moli Kraljevsku zemaljsku vladu da se odobri osnivanje u Požegi slične škole i *Kraljevskoga zemaljskog ratarstva* kakvo postoji u gradu Križevci. Podastro je kao ovlaštenu

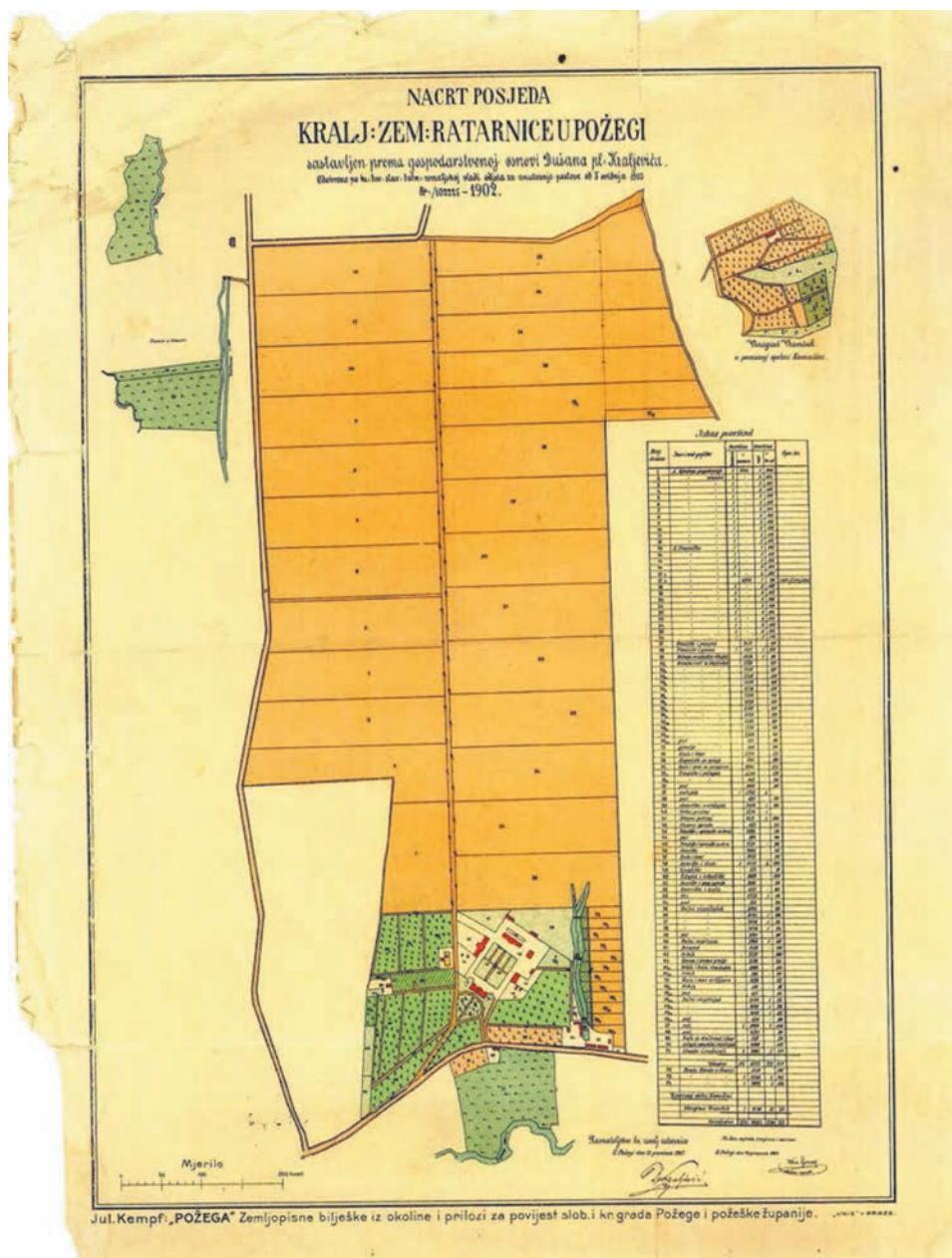

kr. mjernik 21. 12. 1902. godine nacrt izmjere koju je on sam radio dvije godine i to za 296 jutara (1 jutro = 0,5755 ha).

Nacrt posjeda Kraljevskoga zemaljskog ratarstva uručio je ravnatelju škole Dušanu pl. Kraljeviću. Poljoprivredno-prehrambena škola Požega danas radi kao samostalna škola i ove godine obilježit će 130 godina od izgradnje školske zgrade s uređenim vinskim podrumom.

U prostorijama Požeške gimnazije, uz svestranu pomoć djelatnika PUK Požega i prof. Ivice Marinovića, postavio je Božidar Kanajet izložbu o Logaritamskim računalima te o sveučilišnom profesoru Borisu Apsenu. Uz logaritmare bilo je izloženo i 200 suvenirskih žličica s putovanja po svijetu. Didaktička izložba Žlicom u svijet bila je postavljena u Muzeju Mimara, Muzeju grada Karlovca, Muzeju grada Varaždina, u Osijeku i 2015. u Požegi. Tom je zgodom B. Kanajet posjetio pročelnika PUK Požega Josipa Mikšika i animirao ga o ulozi mjernika Vilima Žyborskog.

Vilim Žyborsky je Kraljevskim dekretom 1853. godine raspoređen u Požegu. Upoznaje obitelj pl. Stručića i njihovu kćer Magdalenu koja je po majci pl. Kraljević. Zabilježeno je: *“Ako gosp. mjernik Žyborsky ima poštene namjere mora prvo naučiti govoriti hrvatski kako bi se u kući čula samo hrvatska riječ.”* Vjenčanje je bilo 26. 10. 1862. godine. Vilim Žyborsky, premda Poljak, brzo se asimilirao kao pravi Slavonac, jer kako je to i danas slavonski običaj i da se zna tko je gazda u kući, obiteljska je kuća u zemljišnim knjigama zapisana na Magdalenu, po ocu r. pl. Stručić, a po majci pl. Kraljević. Obitelj je živjela u obiteljskoj kući u Požegi, Županijska ulici br. 3. Dobio je dekrete za rad u Zagrebu, Rumi, Osijeku, itd. Imenovan je za nadzornika Zemaljske potanke izmjere. Ustrojio je poseban ured, tj. Upraviteljstvo zemaljske katastralne izmjere u Zagrebu. Prima priznanje za 40 godišnje uspješno službovanje u Kraljevskom nadzorništvu i vođenju odjela za evidenciju zemljarine. Iako je stekao pravo na mirovinu, ostaje u službi još 7 godina i nastavlja ustrojavati kotarske i

općinske gruntovnice. Za revnost i vjernost pri uvođenju katastarske službe u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji postaje 26. siječnja 1895. godine vitez reda Franjo Josip I. Početkom 1900. godine odlazi u zasluženu mirovinu, ali i dalje „nema mira“ te piše zamolbu za dobivanje ovlaštenja za otvaranje geodetske kancelarije u Požegi, gdje je i započeo njegov

životni put. Kraljevska zemaljska vlada odobrila je na preporuku Žybarskog osnivanje Rartarnice. Vilim Žybarsky sahranjen je 19. 4. 1914. godine na mjesnom groblju Sv. Ilija u Požezi.

Nakon mnogo uložena truda tijekom niza godina, na ulazu u PUK Požeza postavljena je spomen ploča Vilimu Žybarskom. Svečanost je održana 19. 11. 2015. godine, a otkrivanju spomen ploče nazočili su: Snježana Polgar, predsjednica Općinskog suda Požeza, Mirjana Aleksić, voditeljica Zemljišne knjige Požeza, Tomislav Radonić, voditelj Odjela Državnog arhiva u Požezi, Vesnu Kovač pročelnica PUK Slavonski Brod, Antun Vidaković iz katastra Novska, Alojz Tomašević, župan Požeško-slavonske županije, Anto Bagarić, predsjednik Udruge geodeta Požeško-slavonske županije, general Hrvatske vojske, unuci i praunuci Vilima Žybarskog, te svi djelatnici PUK Požeza, pročelnik Josip Mikšik, Blaženka Gavran, Danko Ordanić, Kristina Šebalj, Slaven Gašpar, Slavica Zanetti, Marija Vasić, Marijana Obradović, Antonija Turkalj, Braňko Ligenza, Vedran Kramberger, Edvard Pavić, Ružica Švigir, Marko Majnarić, Antonija Živković, Ivana Ralašić i Ines Orlić.

U hodniku PUK Požeza, na velikom su stolu bili izloženi artefakti iz djelokruga prvog katastarskog ureda. Božidar Kanajet dao je donaciju koja je poslužila kao mala izložba u vitrini o povijesti geodezije: gledača, bubanj, majzekovi trokuti, hvatni razmjernik, divitka, itd.

Posjetili smo i grob Vilima Žybarskog, a u ime Udruge geodeta Požeško-slavonske županije cvijeće je položio Anto Bagarić, predsjednik Udruge.

Josip Mikšik posvetio je puno svoga slobodnog vremena za realizaciju ove ideje, postavljanja spomen ploče Vilimu Žybarskom.

Od ideje do realizacije postavljanja spomen ploče, dimenzija 60 x 37,5 cm, trebalo je proći 19 godina. No drago nam je da je ovaj značajan geodeta na kraju ipak dobio spomen ploču u Požeškom katastru. Upravo su u Požeškom katastru 30. rujna 2013. prvi put u Republici Hrvatskoj u potpunosti objedinjeni podaci katastra i zemljišne knjige u Bazu zemljišnih podataka za 11 katastarskih općina.

Za kraj postavljamo pitanje za razmišljanje: Je li sve to puno ili malo u jednome ljudskom životu?

Božidar Kanajet i Josip Mikšik

MAGISTRI INŽENJERI GEODEZIJE I GEOINFORMATIKE

Na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, dana 19. veljače 2016. godine, na sveučilišnome diplomskom studiju geodezije i geoinformatike diplomirala su ukupno 4 pristupnika i time stekli akademski naziv magistra inženjerka geodezije i geoinformatike, odnosno magistar inženjer geodezije i geoinformatike.

Pregled magistara inženjera geodezije i geoinformatike:

Pristupnik Naslov diplomskog rada	Datum obrane, mentor
<i>Anja Černeka</i> "Snimanje i prikaz speleoloških objekata"	19. 2. 2016., izv. prof. dr. sc. Mira Ivković
<i>Antonio Gaćina</i> "Ispitivanje kvalitete prikupljenih podataka bespilotnom letjelicom senseFly"	19. 2. 2016., doc. dr. sc. Rinaldo Paar
<i>Jurica Miletić</i> "Ispitivanje preciznosti nivelira prema međunarodnoj normi"	19. 2. 2016., doc. dr. sc. Mladen Zrinjski
<i>Marko Polovina</i> "Prostorno indeksiranje kompleksnih geometrijskih oblika u nerelacijskim bazama podataka"	19. 2. 2016., prof. dr. sc. Damir Medak

Kratica za ovaj akademski naziv je: mag. ing. geod. et geoinf.

Čestitamo novim magistrima inženjerima geodezije i geoinformatike.

Mladen Zrinjski